

BALKAN

5. maj 2004.

str. 6

POGLED IZ HAGA

Masakr na planini Vlašić

Darko Mrđa, bivši pripadnik policije bosanskih Srba, osuđen je 31. marta ove godine na 17 godina zatvora za učešće u ubistvu oko 200 civila i pokušaj ubistva još 12 njih na planini Vlašić, u srednjoj Bosni, 1992. godine.

Mrđa je rođen u Zagrebu, a odrastao je u mestu Tukovi, opština Prijedor. Godine 1992, za vreme sukoba u Bosni i Hercegovini, bio je pripadnik jedne od specijalnih policijskih jedinica, takozvanog "interventnog voda", u službi vlasti bosanskih Srba u Prijedoru. Nakon što je uhapšen 13. juna 2002, Mrđa se prvobitno izjasnio da nije kriv za istrebljenje, ubistvo i nečovečne postupke.

Međutim, pet dana pre početka suđenja, Mrđa je s Tužilaštvom postigao sporazum o potvrdnom izjašnjavanju o krivici i na ročištu održanom 24. jula 2003. izjasnio se krivim za krivično delo ubistva i nehumana dela, te pristao na saradnju s Tužilaštvom.

Zločini za koje se Mrđa izjasnio krivim dogodili su se u avgustu 1992. tokom oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini. Od ključne je važnosti da je Mrđa priznao da su ti zločini bili deo rasprostranjenog i sistematskog napada na nesrpsko civilno stanovništvo opštine Prijedor.

Dana 21. avgusta, stotine Muslimana i drugih nesrpskih civila iz Prijedora ukrcani su na autobuse i rečeno im je da idu za Travnik kao deo razmene zatvorenika. Međutim, na putu Mrđa je lično naredio da se žene i deca odvoje od vojno sposobnih muškaraca, kako se u presudi navodi, "znajući i očekujući da će oni biti ubijeni".

Veliki broj muškaraca, preko 200, ukrcano je na autobuse i odveženo do Korićanskih stijena. Sprovedeni su na stranu puta koja se izdiže iznad duboke provalije i tamo su streljani i ubijeni. U presudi se navodi da je Mrđa lično i direktno učestvovao u iskrcavanju, čuvanju, sprovođenju, streljanju i ubistvu ovih muškaraca. Samo dvanaest muškaraca je preživelo masakr, a jedan od njih, Midhet Mujkanović, došao je pred Tribunal i svedočio tokom rasprave o kazni u oktobru 2003.

"...i onda su nas doveli tačno na ivicu, na ivicu, ova karta prikazuje ivicu... što dolazi dole do provalije, na tu stranu. Sa te strane je počela vrisaka, buka, ja sam znao automatski da će se nešto loše desiti...Ni dan danas se ne sećam jel' sam bio poguran sa strane ili sam nagonski skočio, instinktivno. Ja sam zaplovio dole u tu provaliju... Oni su pucali odozgo, čak su i bombe bacali. Kad sam došao sebi sam vidio da na neku ludu sreću ... da nisam povrijeđen i još uvijek nisam bio svjestan u kojoj situaciji se nalazim...Ispred sebe sam vidio mrtve ljude... Onda sam uzeo čovjeka, pokrio sam se ljudskim tijelom, preko sebe, zaklonio sam se i pokušao sam da dopuzim do te stijene. Pa sam u trenutku čuo da je neko vikao odozgo: "Neko se dole miče" i onda su oni zapucali, faktički da me mrtvi čovjek spasio

kome ni dan danas ne znam ni ime. Oni su čitavo vrijeme ko je zvao u pomoć, oni su ubijali, pucali, tu nije bilo milosti nikakve."

Prilikom procene težine ovih krivičnih dela, Pretresno veće je utvrdilo da, iako Mrđa nije bio "arhitekta" tog pokolja, lično je učestvovao u odabiranju civila koji će biti ubijeni, kao i u njihovom ubijanju, znajući pri tom da je u toku rasprostranjen i sistematski napad na civile.

Osim toga, Pretresno veće je razmotrilo i znatan efekat koji su ti zločini ostavili na žrtve i njihove porodice, te je zaključilo da bi kazna morala "...odražavati ukupnu okrutnost i nečovječnost direktnog učestvovanja Darka Mrđe...".

U svojoj ličnoj izjavi pred sudom, Mrđa je tvrdio sledeće: "Nisam počinio zato što sam želeo ili uživao u tome... Uradio sam to zato što mi je naređeno da to uradim." Pretresno veće nije prihvatilo da Mrđa nije imao drugog izbora nego da učestvuje u tom masakru, te stoga nisu prihvatili prinudu kao olakšavajuću okolnost.

U presudi, sudije Pretresnog veća kažu sledeće "smatramo da su naređenja prema kojima je Mrđa delovao bila tako očito protivzakonita da je morao biti svestan kako se njima krše najelementarniji zakoni ratovanja i osnovni imperativi čovječnog postupanja".

Pretresno veće je Mrđinu saradnju s Tužiocem prihvatilo kao olakšavajuću okolnost i izrazilo uverenje da Mrđino potvrdno izjašnjavanje o krivici doprinosi ustanovljavanju istine vezane uz zločine počinjene na Korićanskim stijenama.

Osudivši Mrđu na 17 godina zatvora, Pretresno veće je smatralo da kazna treba da bude srazmerna svoj težini, okrutnosti i nečovječnosti tog masakra. Darko Mrđa je lično dao sledeći komentar o svojoj ulozi tog stravičnog dana.

"Ja znam da porodice ljudi koji su izgubili život 21. 8. 1992. godine u meni gledaju ubicu i da im je moje izvinjenje neiskreno. Ipak, ja želim da im se najiskrenije izvinim i spreman sam za počinjeno djelo i da dobijem i da izdržim zasluženu kaznu. Nadam se da će moje priznanje i kajanje bar malo doprineti tome da se ovakve stvari više ne dešavaju na našim prostorima."

Outreach Programme

outreach@icty.org